

2e JAARGANG
NUMMER 3
MAART 1966

DAAD

EN

GEDACHTTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit VRIJWILLIGE bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outshoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

OVER DE STRIJD VAN DE KOMPELS IN HET KOLENBEKKEN VAN BELGISCH LIMBURG.

GENK (Belgisch Limburg), zondag 13 februari 1966. - Toen tien dagen geleden, op donderdag 3 februari, de kompels uit Zwartberg en Waterschei, Houthalen en Opglabbeek in werkplunje, met de helm op het hoofd en de brandende mijnlampen in de hand, hun door de Rijkswacht vermoorde makkers ten grave droegen op de dodenakker bij de kerk van St. Adelbert aan de Torenlaan in Zwartberg, deed zich een incident voor. Het was minder ernstig dan die, waarvan de mijnstreek rond Genk getuige was geweest in de voorafgaande dagen. Er vloede die dag geen bloed. Sedert precies een week eerder de 1040 kompels van de ochtendploeg in de schacht van de mijn Zwartberg waren afgedaald om er diep onder de grond hun staking met gekruiste armen te beginnen, had het bekken van Genk nog niet zo'n rustige dag beleefd. De grote wielen bovenin de schachttorens, die de laatste dagen van januari ende beide eerste dagen van februari nu eens hier, dan weer daar niet hadden gewenteld, waren nu overal tot stilstand gekomen. Deze derde februari was 'n dag van rouw. Er werd niet gewerkt; de vlaggen hingen halfstok. Duizenden en nog eens duizenden, van heinde en ver gekomen, verdrongen zich langs de begrafenisroute. Honderden stonden er op het grote plein voor de kerk toen daar de uitvaartdienst werd gehouden.

Toen zag één van de mijnwerkers daar tussen de belangstellenden opeens een paar hoofdbestuursleden van het Algemeen Belgisch Vakverbond. Vele, vele weken lang hadden voor die heren noch de Limburgse mijnstreek, noch de Belgische mijnwerkers daar bestáán. Vlak voor kerstmis was het bekend geworden, dat op de sluiting van de kolenmijn te Houthalen, nu twee jaar geleden, op zijn minst nóg een mijn in het Limburgse bekken dicht zou moeten gaan. 't Nieuws was noch voor de mijnwerkerscentralen, noch voor de twee grote Belgische vakverbonden aanleiding geweest om ook maar één vinger uit te steken. Terwijl de mijningenieurs, zo goed als de kompels en de beampten in hun broodwinning bedreigd, nog koortsachtig werkten aan een plan, waardoor bij de gewenste inkrimping der productie het personeelsbestand tenminste ongewijzigd zou kunnen blijven, lieten de heren Louis Major en Cool van de algemene en de christelijke (katholieke) vakbeweging, zich aan de zorgen van de mijnstreek niets gelegen liggen. Toen de kompels van Zwartberg, wier verbeeldingskracht tekort geschoten was om zich terstond de gevolgen te kunnen voorstellen, op donderdag 27 januari zich met een aantal ontslagen geconfronteerd zagen en in strijd gingen, vonden zij de bonden tegenover zich. De vakbonden waren het, die de kompels van de mijnen Winterslag en Waterschei aanspoorden om aan het werk te blijven. De vakbonden wilden met de actie op

de mijn Zwartberg niets te maken hebben en veroordeelden haar. De vakbonden lieten de mijnwerkers in hun hemd staan. Maar toen de vlam van het verzet door héél het bekken van Genk sloeg en daar een situatie ontstond, die het regionale dagblad "Het Belang van Limburg" niet aarzelde om "revolutio-nair" te noemen, toen zijn vakverbonden en centrales in het geweer gekomen. Zij hebben zich met verdoemenswaardige ijver en een schier weergaloze brutaliteit tot het uiterste ingespannen om die vlam van het verzet te doven. En toen hun dat gelukt was hebben zij de smakeloosheid gehad om aan het nog geopende graf van een der gesneuvelden hun krokodillentranen te komen stor-ten.

Toen de mijnwerker, waarvan wij spraken, hem daar zag staan om schijnhei- lig de laatste eer te bewijzen aan de gedode Jean Latós, die het geweld van de Hongaarse contra-revolutie was ontvlucht om ver van zijn geboortegrond door het geweld van de Belgische gendarmerie het leven te laten, toen werd het hem te machtig. Zeker, de grijze Camille Huysmans, die het grootste ge- deelte van zijn lang leven besteed heeft om de godsvrede tussen arbeid en kapitaal te preken, was er ook. Maar die verklaarde tenminste nog, dat de mijnwerkers van Limburg groot gelijk hadden gehad om zich tegen de mijnslui- ting te verdedigen. Maar de bureaucraten van de vakbeweging hadden dagen- lang om het hardst gezegd, dat de kompels óngelijk hadden. Toen onze mijnwer- ker hem zag, verscheurde zijn rauwe stem opeens de stilte, die over het Genk- se land gevallen was. "Vagebonden", schreeuwde hij, "jullie hebben ons in de steek gelaten!" Met die woorden sprak hij tegelijkertijd een grote ónwaar- heid en een diepe waarheid uit.

Een ónwaarheid was, wat hij zei, omdat de vakbeweging al lang niet meer de belangen der arbeiders behartigt, omdat in België zo goed als waar dan ook die vakbeweging met de burgerlijke maatschappij vergroeid is. De Bel- gische vakbeweging kón tijdens de jongste mijn crisis de arbeiders niet in de steek laten om de eenvoudige reden, dat de zaak van de arbeiders en de zaak van de vakbeweging twee volkomen verschillende dingen zijn. Men kan al- leen een zaak in de steek laten, die men tot dusver als zijn eigen zaak be- schouwde. Wat echter de vakbeweging tientallen jaren lang reeds als haar eigen zaak beschouwt, dat is de burgerlijke orde, de kapitalistische produc- tiewijze, de bestaande samenleving, waarvan zij een orgaan vormt. Verraden worden, in de steek gelaten worden, kan men alleen maar door een vriend. De vakbeweging is niet "de vriend" van de arbeidersklasse. Het bewijs daar- van heeft zij in Genk niet geleverd, zij heeft het er alleen maar opnieuw ge- leverd. Zij heeft er alleen maar een bestaand feit bevestigd.

De diepe waarheid echter, die de geschokte mijnwerker vertolkte, was deze, dat de vakbonden en de arbeiders in tegenovergestelde kampen stonden, dat de kompels niet alleen de Rijkswacht, de mobiele brigade en de paratroe- pen tot hun vijanden hadden, maar óók de vakbonden, die slechts zogenaamd "hun" vakbonden zijn, in werkelijkheid echter alleen maar in actie komen als het er om gaat de strijd van de arbeiders zo snel mogelijk te beëindigen. In Genk en omgeving is het niet anders geweest.

ERKENNING TEGEN WIL EN DANK.

De erkenning daarvan hebben wij, tegen wil en dank verkregen van A u - g u s t e H u s s o n , bezoldigd districtsvetegenwoordiger van de Bel- gische mijnwerkerscentrale en het Algemeen Belgisch Vakverbond. Men heeft ons zijn adres gegeven op het provinciaal bureau van de mijnwerkerscentrale in Hasselt. Hij woont in het dorp Beringen, in een mijnwerkershuisje, waar- van de vensters uitzien op de toren boven de schacht van Beverlo. Er is 'n tijd geweest, dat hij in die schacht afdaalde. Hij is ondergronder geweest, dat is onmiskenbaar, want de sillicose heeft hem getekend. Is zijn geschok-

te gezondheid de oorzaak, dat hij hier is blijven wonen en in de vakbondsweld niet hoger is gestegen op de hiërarchieke ladder? Hij zou er wél de capaciteiten voor hebben gehad en hij zou het ook wel hebben gewild. Er is iets van spijt in zijn stem, wanneer hij vertelt, dat hij er niet bij was toen in de dramatische nacht van woensdag 2 op donderdag 3 februari de vakbondsleders in Brussel spraken met de regering....

Hoe het zij, hij is niet (meer) het type van een arbeider, dat trouwens helemaal niet gebrand zou zijn op dergelijke palavers. Hij houdt het midden tussen een bureaucraat en een jezuïtenpater. Van de laatste heeft hij de gebaren, de manier waarop hij plechtstatig zijn handen tegen elkaar vouwt, de langzame, soms wat zalvende, spreektrant, de blik waarmee hij ons aankijkt over zijn stalen bril.

"Was", vragen wij hem, "het akkoord, dat in Brussel gesloten werd en waarbij de aangekondigde sluiting van de mijn te Zwartberg voor onbepaalde tijd is uitgesteld, een reëel akkoord?"

Auguste Husson zit heel even zwijgend en onbewegelijk achter zijn bureau. Dan zegt hij, met een verrassende openhartigheid:

"Nee, dat was het niet. Het was een akkoord ter beëindiging van het conflict."

Duidelijker kan, menen wij, de werkelijke betekenis van het overleg tussen de Belgische vakbeweging en de Belgische regering niet omschreven worden. Het akkoord was de bekende dode mus, waarvan men hoopte, dat de kompels er blij mee zouden wezen. Die hoop is vervuld in zoverre, dat na het bekend worden ervan, de rust die men begeerde in het bekken van Genk is weergekeerd. Maar concrete maatregelen vermeldt het akkoord niet. De regering heeft alleen maar toegezegd, dat zij haar best zal doen om andere industrieën naar 't Limburgse land te lokken. Of die industrieën er ook werkelijk zullen komen moet worden afgewacht. Tot dusver zijn ze er niet, uitgezonderd een cementfabriek in Zolder en een assemblagebedrijf van Ford in Genk. Maar die cementfabriek werkt uitsluitend voor de mijnindustrie, die wordt ingekrompen en staat er dus bepaald niet zo rooskleurig voor, dat er verwacht mag worden dat zij nieuw personeel zal opnemen. De Genkse Ford-fabriek werkt reeds met de maximum-personeelsbezetting.

"Andere industrieën", zegt Auguste Husson, "zie ik nog niet komen. En dat betekent, dat er toch in ieder geval mijnwerkers uit Limburg naar andere delen van het land zullen moeten afvloeien. Dat is een trieste zaak."

Hij zegt het op een dusdanige toon, dat men bijna zou zweren, dat hij intens met de arbeidersklasse meeleeft. De indruk, die hij poogt te vestigen is die van een strijdbare militant. Hij geeft een stukje "theater" weg, dat kennelijk de bedoeling heeft de vakbondsmythe te verstevigen. Hij is intelligent genoeg om te beseffen, dat hij niet alle realiteiten moet verdoezelen. Als ze erg onaangenaam klinken verdedigt hij ze met "tactische" argumenten.

"Er is", zegt hij, "in België een nog onverkochte hoeveelheid kolen, die overeenkomt met de productie van een maand. Dat is abnormaal, omdat gewoonlijk die hoeveelheid overeenstemt met de productie van een week. Als er zo'n abnormaal grote kolenvoorraad is moet je niet gaan staken. Daar speel je alleen maar de patroon mee in de kaart."

Dat die "in de kaart gespeelde patroon", toen de ochtendploeg van Zwartberg weigerde omhoog te komen onmiddellijk de Rijkswacht belde, dat is iets, dat vloekt met zijn argumentatie. Maar dáár doet Auguste Husson dan ook maar het zwijgen toe. Hij legt ook niet uit, waarom de vakbeweging, die dan zogenaamd de patroon "niet in de kaart wilde spelen", terstond nadat de kompels van Zwartberg in strijd gegaan waren, in de provinciale hoofd-

stad Hasselt besprekingen ging voeren met... de klassevijand. Op hetzelfde tijdstip (vrijdag 28 januari, des morgens om half twaalf), dat in de eetzaal van de door de staking getroffen Zwartberg de bestuurder G. Lambrechts van de Landelijke Bedienden Centrale tot de verzamelde mijnemployées zei, dat er zo nodig tot het uiterste zou worden gegaan, vergaderden in Hasselt de vakbonden met vertegenwoordigers van o.a. het Verbond van Katholieke Werkgevers, de Belgische Boerenbond, het Christelijk Middenstandsverbond, de Kamer voor Handel en Nijverheid en de Koninklijke Vlaamse ingenieursvereniging. Ziedaar de vakbeweging in haar ware gedaante, die natuurlijk gemaskeerd moest worden.

Dat maskeren gebeurt door de een zus, door de ander zo. Een bestuurder van de Mijnwerkerscentrale (A.B.V.V.), die wij zaterdag 12 februari des morgens in het provinciaal kantoor van deze bond in Hasselt spreken, vertelt ons:

"Ook de zitstaking in de mijn te Zwartberg werd van het eerste ogenblik af geleid door de vakbeweging. Maar de ontwikkeling is zó geweest, dat ons de zaak uit de hand gelopen is...."

Auguste Husson, die niet weet, dat wij in de ochtenduren in Hasselt een van zijn medebestuurders hebben gesproken, vertelt ons des middags in zijn woning te Beringen:

"Wij waren het niet eens met de zitstaking."

Het argument, dat men daarmee de patroon in de kaart zou spelen komt op dat moment nog niet bij hem op. Hij verklaart de houding van de vakbeweging aanvankelijk heel anders. Hij zegt:

"Wij waren tegen de zitstaking, omdat een staking ondergronds gevaar oplevert voor de gezondheid van de betrokkenen. Daarom hebben wij, ofschoon wij tegen de actie waren er terstond bij de patroon op aangedrongen, dat de stakingsploeg beneden door een andere stakingsploeg vervangen zou worden, dat er voortdurend zou worden gewisseld. Dat is ons tenslotte gelukt en dat is iets unieks in de geschiedenis."

Een dergelijke roerende zorg van de vakbeweging voor stakers met wier optreden men het in het geheel niet eens is, is inderdaad uniek! De zaak is zelfs zó uniek, dat zij zich - naar aanstonds blijken zal - alleen maar heeft afgespeeld in de unieke fantasie van de heer Auguste Husson.

Het is niet het enige sprookje dat hij vertelt. Hij probeert ons ook op de mouw te spelden, dat er van enige verwijdering tussen de arbeiders en de vakbeweging geen sprake is geweest. Hij ontkent het niet met nadruk, hij ontkent het met goedgespeelde verbazing, dat men zó iets veronderstellen zou.

"De arbeiders ontevreden over de vakbeweging?" Hij vouwt langzaam zijn slanke handen tegen elkaar en kijkt hoofdschuddend over zijn brillenglazen. "Néééé!", zegt hij, "daar is geen sprake van." Op geen enkel moment van het gesprek leek hij zo zeer op een jezuiet.

WAT GEBEURDE ER PRECIES IN BELGISCH LIMBURG?

Wat is er in de laatste dagen van januari en de eerste dagen van februari in Belgisch Limburg precies gebeurd? Er zijn daaromtrent twee lezingen.

De e e r s t e is verkondigd in de Belgische Kamer, in de Belgische Senaat, in kranten als "Het Belang van Limburg" en de Limburgse editie van "Het Volk", alsmede door die vakbondsbestuurder, die ons te woord stond in het Hasseltse kantoor van de Mijnwerkerscentrale. Het is de o f f i c i ë - l e lezing, die ook de Belgische regering tot de hare heeft gemaakt en

die namens haar in het Belgisch parlement gegeven werd door de ministers Vranckx en Wigny.

Zij komt hierop neer, dat het optreden van de kompels en de incidenten die er op volgden moeten worden geweten aan "elementen van buiten af", aan "vissers in troebel water", die "de moeilijkheden in de mijnstreek zochten aan te wenden voor eigen duistere politieke oogmerken". Het is de lezing, volgens welke het bloed, dat te Waterschei gevloeid is, neerkomt op het hoofd van de militanten der Vlaamse Volksunie en - naar een enkele keer be-weerd is - van de communisten.

Het is de theorie van lieden, die zich een optreden van de proletari-sche massa zónder l e i d i n g volstrekt niet kunnen voorstellen en die daarom iedere keer dat die massa aan h u n leiding ontsnapt, er heilig van overtuigd zijn, dat zij aan een ándere leiding heeft gehoorzaamd.

In "Het Volk" - één der dagbladen van de zogenaamde Belgische Socia-listische Partij - schrijft op 1 februari 1966 de commentator Em. van Cauwe-laert, dat de knokploegen van de Vlaamse Volksunie "de Limburgse mijnwerker tegen de Rijkswacht hebben opgejaagd". De reeds enkele malen genoemde be-stuurder van de Mijnwerkerscentrale te Hasselt zegt ons: "Mensen van buiten af zijn de mijn te Zwartberg binnen gedrongen en hebben de kompels opgezet." Dat is dezelfde man, die ons wilde wijsmaken, dat de vakbeweging van het be-gin af aan de ondergrondse staking in die kolenmijn heeft georganiseerd. Het één kan niet waar zijn en het andere óók. In werkelijkheid is het één zo goed een leugen als het andere en dat wordt ons bevestigd zélfs door een man als Auguste Husson.

"De botsingen met de Rijkswacht", zegt Husson, "hebben zich voorgedaan toen de mijnwerkers van Zwartberg optrokken naar Waterschei. Van enige beïnvloeding door Vlaamse Volksunie of communisten daarbij is geen sprake. Der-gelijke organisaties kúnnen 't optreden van de arbeiders ook niet beïnvloe-den. Dat zouden ze wel willen, maar het is onmogelijk."

Vraagt men ons, waarom wij nu juist deze woorden wél voor waar houden, al hebben wij dan zopas Auguste Husson als 'n twijfelachtige en onbetrouwba-re figuur geschilderd, dan antwoorden wij, dat wij dat doen, omdat zijn mening op dit punt niet slechts overeenstemt met de algemene ervaring, maar ook met het beeld, dat men verkrijgt wanneer men de krantenberichten van dag tot dag zorgvuldig met elkander vergelijkt en luistert naar het relaas van de direct betrokkenen, dat wil zeggen naar de verslagen van de stakers zélf. Daarmee zijn wij dan genaderd tot de t w e e d e lezing der gebeurte-nissen, die van het officiële sprookje geen steen op de andere laat en vol-gens welke men in het mijnbekken van Belgisch Limburg te maken had met een s p o n t a n e s t r i j d van de arbeiders, die de vakbonden met overre-ding de kop trachtten in te drukken, de Rijkswacht met geweld. Toen de over-redingskunsten van de bonden evenmin succes hadden als de gaskarabijnen, de knuppels en de waterkanonnen der Rijkswachters, toen sloten de bonden en de Belgische regering het akkoord van Brussel, dat het effect had, dat de ver-dedigers der bestaande orde ervan hadden gehoopt.

SPONTANE, "WILDE" ACTIE.

Wij hebben in het bekken van Genk gesproken met diverse bewoners van de kleine buurtschappen aan de voet van de zwarte mijntorens; met mijnwer-kers of nauw met hen verbondenen. De voorzichtigheid gebiedt ons hun namen te verzwijgen, hun woonplaatsen onvermeld te laten, af te zien van iedere roekeloze aanduiding van hun identiteit. Nadat de strijd in Limburg al lang achter de rug was heeft de justitie arrestaties doen verrichten en een aan-tal buitenlandse arbeiders uit het land gewezen. Wij willen voorkomen, dat onze zegslieden nadeel ondervinden van hetgeen zij ons vertéld hebben.

Wij zullen ze daarom A, B, en C noemen en volstaan met de simpele mededeling, dat hun huizen te vinden zijn binnen een straal van $2\frac{1}{2}$ km van de mijn te Zwartberg, waar twee hunner, die in het voorste gelid vochten, werkzaam zijn als ondergronder. Zie hier een overzicht van hun informaties:

A (mijnwerker, ondergronder, opzichter, Belg): "Toen eind vorig jaar bekend werd, dat de mijn te Zwartberg zou moeten sluiten kon niemand zich dat eigenlijk goed voorstellen. Er gebeurde dan ook nog niets. Maar toen op de 27ste januari de eerste ontslag-aanzeggingen kwamen begon meteen en volkomen spontaan de actie. In de loop van die eerste dag wordt ook een stakingscomité gevormd. Buiten de vakbeweging om, want die verklaarde zich meteen een tegenstandster van de strijd. Waarmee men te doen had was een "wilde" staking. Dat stakingscomité werd niet door de arbeiders gekozen. Het heeft zich als zodanig uit eigen initiatief opgeworpen. Maar het heeft zich vervolgens wél aan de arbeiders gepresenteerd en hen gevraagd of ze met het comité akkoord gingen. Wat het geval bleek. Het bestond uit twee ondergronders, twee bovengronders en twee mijn-ingenieurs. Het droeg niet voor alles verantwoordelijkheid, want tal van dingen gebeurden volkomen spontaan. De stoet die naar Winterslag trok bijvoorbeeld en naar Waterschei. Er werd daar dóórgewerkt op last van de vakbeweging. In de middaguren stonden er heel wat arbeiders vóór de mijningang aan de Habetslaan in Zwartberg. Eén, twee, misschien drie stemmen riepen: 'Die andere mijnen moeten ook plat.' Enkele seconden later was men al op weg."

- Men heeft ons op het kantoor van de Mijnwerkerscentrale in Hasselt verteld, dat de vakbeweging betrokken is geweest bij het provianderen van de ondergrondse zit-stakers.

A.: "Een vuile leugen!"

B. (mijnwerker, ondergronder, Belg): "Er is totaal niets van waar."

A.: "De mijnwerkers, die in zit-staking waren gegaan zijn geproviandeerd door de kleine winkeliers van de tussen Zwartberg en Genk gelegen buurtschap Hoevezavel. Dat en niets anders is de volle waarheid."

- Is de vakbeweging misschien wél betrokken geweest bij de wisseling van de ondergrondse stakersploegen?

A.: "Geen sprake van! Ik behoor zelf tot de ploeg, die om 2 uur in de middag van donderdag 27 januari moest opkomen en die later, omstreeks vijf uur, is afgedaald om de stakers van de ochtendploeg te gaan aflossen. De directeur heeft die aflossing zo lang mogelijk tegen gehouden. Hij heeft tenslotte moeten toegeven, niet onder druk van de vakbeweging, maar onder de druk van de mijnwerkers zelf. Wij dromden al van twee uur af in de burelen van de mijn samen en eisten, dat men ons naar beneden zou laten gaan. De stemming was verbitterd. Er waren ook die middag weer ontslag-aanzeggingen. De betrokkenen hebben de brieven verbrand. Er was roerigheid in alle lokalen. Tenslotte zijn tien mijnwerkers het privé-kantoor van de directeur binnen gedrongen. Ze hebben hem beetgepakt en tussen zich in genomen. Hij spartelde tegen, maar het baatte hem niet. Ze hebben hem met geweld naar de schacht gesleept en geroepen: 'Nou moet er worden afgedaald!' En toen zijn de kooien omlaag gegaan."

B.: "De directie zei alsmaar, dat het zo niet ging; dat eerst die anderen van de ochtendploeg omhoog moesten komen. Maar dat wilden wij niet. Als wij dat goedgevonden hadden hè, dan waren die 1040 man omhoog gekomen en dan zou men daarna de schachtwielen hebben stilgezet. Dan zouden wij niet hebben kunnen afdalen. En dan zou men ons uit de mijn gedreven hebben,

A.: "Dat is nu toch gebeurd. Met diegenen, die niet waren afgedaald

dan. Ze hebben de Rijkswacht gebeld. Die verscheen in de loop van de middag. Die heeft toen de mijn volledig afgesloten."

- Wat zou er gebeurd zijn als jullie niet in staking waren gegaan?

A.: "Niets! Totaal niets. De vakbeweging zou niets ondernomen hebben en een aantal van ons zou nu al op de keien hebben gestaan."

- Men heeft ons gezegd, dat er geen sprake is van ontevredenheid over de houding van de vakbeweging.

A.: "Ik kan je wel anders vertellen. Ze spuwen d'r op. Als er veel van ons toch nog van de vakbeweging lid zijn, dan is dat alleen maar om praktische redenen, anders niet."

- Wat is eigenlijk de rol geweest van de Vlaamse Volksunie?

A.: "Die heeft er niets mee te maken. Die is zondag 30 januari wel naar de mijnstreek gekomen en er zijn wel botsingen geweest tussen de Volksunie en de Rijkswacht, maar dat staat los van de staking en het staat ook volkomen los van de gevechten tussen de mijnwerkers en de Rijkswacht. Die laatste gevechten waren trouwens op een heel andere plaats."

- Door wie zijn de bomen omgehakt, de verkeersborden omver gesmeten? Door wie zijn er kiezelstenen voor de ingang van de mijn gestort? En waarom?

A.: "Door de mijnwerkers. Dat gebeurde allereerst in Winterslag en in Waterschei. Het was het antwoord van de arbeiders op het bevel van de vakbonden, dat daar moest worden doorgewerkt. Men wierp barricades op, die 't aan het personeel van die twee mijnen onmogelijk moest maken om het werk te bereiken. Als ze dan niet plat mochten van de vakbeweging, dan zouden de stakers ze wel plat leggen. Te Zwartberg wierp men versperringen op tegen de Rijkswacht."

- Wat zou er gebeurd zijn als die Rijkswacht niet te hulp geroepen was?

+++++

VERANTWOORDING.

EEN ONZER makkers heeft kort na de gebeurtenissen in Belgisch Limburg een bezoek aan het kolenbekken van Genk gebracht. Hij sprak er met Belgische- en buitenlandse mijnwerkers, met vakbondsfunctionarissen, met bewoners van de streek, die van de actie der arbeiders getuige waren geweest. Hij discussieerde er in de kleine mijnwerkerscafétjes over de veranderingen, die zich sedert enige tijd in deze streek voltrokken hebben en die ook de geesten daar niet onberoerd hebben gelaten.

Het onderzoek, dat hij verrichtte heeft enkele dagen in beslag genomen. Hij keerde huiswaarts met 'n notitieboekje vol aantekeningen en stapels lokale kranten, die over hetgeen er zich afspeelde veel en veel uitvoeriger schreven dan de Nederlandse bladen.

Uit het verzameld materiaal: de Belgische krantenberichten en zijn eigen aantekeningen omtrent de gevoerde gesprekken, op grond ook van hetgeen hij in Belgisch Limburg heeft gezien, is deze beschouwing over de strijd van de Belgische kompels samengesteld. Niet ál het materiaal dat bijeengebracht werd is daarin verwerkt. Als daarnaar gestreefd zou zijn dan zou dit nummer van "Daad en Gedachte" een tweemaal zo grote omvang hebben moeten krijgen. Dat was een onmogelijkheid. Misschien dat wij er later nog eens gebruik van zullen maken om het licht te laten vallen op aspecten van de zaak, die hier helaas onvoldoende tot hun recht komen. Niettemin hopen wij, dat deze beschouwing, ondanks haar onvermijdelijke gebreken er toe zal kunnen bijdragen, dat onze lezers over hetgeen er zich in 't zwarte land rond Zwartberg afspeelde een beter inzicht krijgen.

A.: "Dan zou er in alle drie de Genkse mijnen een zitstaking zijn gekomen om pressie op de regering uit te oefenen. De mijnen in Winterslag en Waterschei zouden ook zijn stilgelegd. Maar er zouden geen incidenten zijn geweest."

C. (géén mijnwerker, maar nauw met de mijnwerkers verbonden; woont in mijnwerkershuisje in mijnwerkersdorp; voorziet in levensonderhoud door kleinhandel): "Alle beweringen, dat de bonden de stakers toch wel te hulp zijn gekomen zijn leugens. De staking was "wild". Zij brak spontaan uit, toen de eerste ontslagen werden aangezegd. Op hetzelfde moment verklaren de bonden zich tegen de strijd. Te Winterslag en Waterschei neemt de vakbeweging maatregelen om staking te voorkomen. Dat de Volksunie de mijnwerkers zou hebben opgezet is kletsboek. Alles is spontaan van de arbeiders zelf uitgegaan."

- Wat denkt u van het akkoord?

C.: "Dat het totaal niets te betekenen heeft. Het is alleen maar tot stand gekomen om een einde aan de actie te maken! Men zal nu niet eerst de mijn sluiten en dan wel eens zien of men de arbeiders nog ergens plaatsen kan, men zal nu eerst de arbeiders elders trachten te plaatsen en dan de mijn stilleggen. Dat is alles. Maar wat zal er gebeuren met hen, die ouder dan 35 jaar zijn, wier arbeidscapaciteit geringer is dan die van de jongeren en die mogelijk aan sillicose lijden? Men zal ze misschien ergens anders plaatsen, maar na een week of een maand zeggen, dat men ze toch eigenlijk niet gebruiken kan. Dat is wat ik voorzie. En die boven-35-jarigen vormen meer dan de helft van de mijnwerkersbevolking. Bovendien, waar zijn die andere plaatsen? Er is hier geen andere industrie. Ik voorzie, dat de vakbeweging heel wat leden zal verliezen. Ze zijn hier razend op haar."

- Hoe zijn de incidenten ontstaan?

C.: "Door de komst van de Rijkswacht. De mijnwerkers wierpen versperringen op om hen, die de parolen van de vakbonden opvolgden te dwingen zich bij de staking aan te sluiten. Toen kwam men in botsing met de Rijkswacht. Toch zijn de kompels van Zwartberg in hun opzet nog gedeeltelijk geslaagd. De mijn te Winterslag heeft tenslotte nog drie dagen stilgelegen, die te Waterschei anderhalve dag."

- Hoe staat ge tegenover de vakbeweging?

B.: "Ik geloof, dat de miserabele houding van de bonden een gevolg is van de splitsing der vakbeweging in een christelijke- en een, die zich op de B.S.P. richt. Als er één vakbeweging bestond, zou die zich minder op de belangen der politieke partijen richten en méér op de belangen der arbeiders."

A.: "Ik geloof dat niet. Ik geloof, dat het aan de vakbeweging als zodanig ligt. Ik ben al jarenlang ongeorganiseerd. Ik geloof, dat de arbeiders bij hun strijd niets aan de vakbeweging hebben, gesplitst of niet gesplitst."

C.: "Het Algemeen Belgisch Vakverbond int maandelijks 35 miljoen franken. En wat doet het? Niets!"

WAT "HET BELANG VAN LIMBURG" EN "HET VOLK" ZEGGEN.

Leest men dagbladen als "Het Belang van Limburg" en "Het Volk", dan stuit men op een menigte feiten, die de lezing van de door ons ondervraagde mijnwerkers bevestigen. Zelfs de berichtgeving in "Het Volk", dat zulke nauwe betrekkingen onderhoudt met de B.S.P. en het A.B.V.V., laat er geen twijfel over bestaan, dat de Mijnwerkerscentrale zich tegen de strijd van de kompels heeft verzet en dat de kompels van hun kant fel gebeten waren op

de vakbeweging.

Zeker, in "Het Volk" van zaterdag 5 februari prijkt het verslag van 'n vergadering, die vrijdag 4 februari des middags in de zaal "Familia" te Hoevezavel-Genk gehouden werd, waaruit men het tegendeel van onze beweringen zou kunnen concluderen. In die vergadering namelijk verzekerden de heren Cool en Major, hoofdbestuurders van respectievelijk het christelijk- en het algemeen vakverbond, aan de onder hun gehoor zijnde mijnwerkers, dat "de vakbonden altijd en in alle omstandigheden aan hun zijde staan." Maar wat is 'n verzekering anders dan een aantal woorden? En wat zijn die waard, wanneer de feiten volkomen daarmee in tegenspraak zijn?

- o Feit is, dat in "Het Volk" van 3 februari (editie, welke te Hasselt en omstreken verschijnt) openlijk gesproken wordt over een "breuk" tussen de mijnwerkers van Zwartberg en de vakbonden;
- o feit is, dat de Belgische minister van Binnenlandse Zaken, Vranckx, op dinsdag 1 februari zowel in de Kamer van Volksvertegenwoordigers als in de Senaat gezegd heeft, dat de vakbonden, na het uitbreken van de staking op de mijn Cockerill-Ougrée te Zwartberg pogingen hebben gedaan om daar een einde aan te maken en dat "Het Volk" op 2 februari een verslag van zijn rede heeft afgedrukt, mét de desbetreffende woorden, zónder ze tegen te spreken of van commentaar te voorzien;
- o feit is, dat minister Vranckx, blijkens het verslag van zijn optreden in het parlement, opgenomen in "Het Volk" van 2 februari (te Hasselt verschijnende editie) gezegd heeft, dat er tijdens de moeilijkheden in het mijngebied, sprake was van een s a m e n w e r k i n g tussen vakbonden en regering;
- o feit is, dat minister Vranckx (wij citeren hem wederom uit "Het Volk" - Hasseltse editie - van 2 februari) gerept heeft van een gesprek tussen vakbondsafgevaardigden en stakers, dat "per slot van rekening geleid heeft tot een weigering van de kant der stakers" en dat uit het verband, waarin deze mededeling geplaatst is géén andere conclusie kan worden getrokken dan deze, dat de stakers weigerden het werk te hervatten, waarop de vakbonden kennelijk aandrongen;
- o feit is, dat "Het Volk" (Hasseltse editie, 1 februari) er melding van heeft gemaakt, dat afgevaardigden van de beide grote vakverbonden door de mijnwerkers werden aangevallen toen zij te Zwartberg een akkoord kwamen voorleggen, dat gesloten was tussen de bonden en het kolendirectorium, welke leden twee dagen tevoren door hetzelfde blad als "woordbrekers" waren gekwalificeerd;
- o feit is, dat een dag na die aanval (mededeling in "Het Volk", Hasseltse editie, 1 februari) een vakbondsleider in het gehucht Zwartberg met stenen werd bekogeld, toen hij enkele vertrouwensmannen van de vakbeweging van huis wilde halen om ze naar een vergadering in Hasselt te brengen;
- o feit is, dat de voorzitter van het christelijk vakverbond, de heer Cool, in een rede in de verbondsraad (wij citeren "Het Volk", Hasseltse editie van 4 februari) gerept heeft van moeilijkheden tussen de bonden en de mijnwerkers te Zwartberg en dat hij in dezelfde rede ook gezegd heeft, dat "het nodig was de vertrouwensmannen van de vakbeweging op te beuren", hetgeen op niets anders duidt dan op een vertrouwenscrisis tussen de arbeiders en de vakbeweging, die de vakbondsgedelegeerden in een pijnlijk conflict bracht;

- o feit is, dat (mededeling in "Het Belang van Limburg" van 5 februari) tot de vergadering in de zaal "Familiale" te Hoevezavel géén verslaggevers van pers, radio of tv en géén fotografen of cameramensen werden toegelaten. Het blad voegt hieraan toe, dat dit blijkbaar geschiedde, omdat men niet wist, hoe de vergadering zou verlopen. Dat getuigt er van, dat de vakbeweging er lang niet op kon vertrouwen, dat de arbeiders aan háár zijde zouden staan.
- o feit is, dat "Het Belang van Limburg" (editie van 5 februari) op grond van inlichtingen uit de tweede hand uit die vergadering weet te melden, dat het er allemaal niet van een leien dakje liep en dat de stemming onder de arbeiders er aanvankelijk negatief was;
- o feit is tenslotte ook, dat in die vergadering (volgens "Het Belang van Limburg", 5 februari) een bediende van de mijn te Zwartberg er de vakbeweging een heftig verwijt van maakte, dat zij niet achter de staking had gestaan.

DE VERGADERING IN ZAAL "FAMILIALE".

Wij zijn hiermee wederom aangeland bij de vergadering in de zaal "Familiale" te Hoevezavel, waarbij wij nog een ogenblik willen stilstaan. Het allereerste wat er over gezegd moet worden is, dat er op de drie kolennijnen binnen de gemeente Genk zo'n 15.000 onder- en bovengrondse arbeiders en employé's hun brood verdienen, maar dat er daarvan - volgens een verklaring van de heer Cool ("Het Volk", Hasseltse editie, 5 februari) - een kleine 1.500 in de bewuste bijeenkomst waren. Ter vergadering, met andere woorden, bevond zich nog géén tien procent van de mijnwerkers. Wie er waren konden beschouwd worden als de vertrouwenslieden van de vakbeweging, als die categorie, waarbij de vakbondstradities nog het sterkst leefde, die nog het sterkst onder invloed van de vakbewegingsmythe stond. En zelfs die categorie schaarde zich bepaald niet zonder meer achter haar bestuurders, zo blijkt omtrent het weinige dat omtrent het beraad is uitgelekt.

"Het Volk" (Hasseltse editie, 5 februari) schreef over de bijeenkomst, dat de aanwezige vakbondsleden op geen enkel moment het in Brussel bereikte akkoord hebben bestreden of afgekeurd. "Het Belang van Limburg" echter, welks verslaggevers zich zó dicht bij de zaal bevonden, dat zij flarden van de gesprekken en interrupties konden opvangen, heeft de stemming heen ánders aanvoeld. Na de negatieve houding der mijnwerkers ten opzichte van de besturen nadrukkelijk te hebben vermeld, schrijft het blad:

"Uiteindelijk hebben de aanwezigen blijkbaar ingezien, dat het probleem van de herplaatsing (van arbeidskrachten in andere takken van industrie - red. D & G) moeilijk zal kunnen worden opgelost zonder de steun en de hulp van de vakbonden."

Als deze woorden enige zin hebben dan deze, dat de arbeiders tenslotte, niet van harte, maar noodgedwongen, de besturen maar geen moeilijkheden zijn blijven berokkenen, omdat de vakbonden nu eenmaal mede de organen zijn, die bij de ten uitvoer legging van het akkoord en bij de industriële omschakeling in Belgisch Limburg zijn betrokken.

Men kan het - ziedaar een samenvatting van de situatie - als het om maatregelen van de bestaande orde gaat, niet buiten de vakbeweging stellen. Men kan de vakbeweging alleen dán buiten beschouwing laten, wanneer de actie van de arbeiders een punt bereikt heeft, waarop de bestaande orde in het geding geraakt is. In Belgisch Limburg was men - daarover aan het slot

van deze beschouwing meer - dat punt genaderd. Dat het niet bereikt werd dankt de bestaande orde ongetwijfeld in de allereerste plaats aan de houding van de vakbeweging.

Na afloop van de vergadering met de gedelegeerden hielden de heren Cool en Major een persconferentie. Daarin verklaarde de heer Major ("Het Volk", 5 februari): "De bewering dat de vakbonden Limburg in de steek hadden gelaten, is nu uitgewist." Wij zouden wel eens willen weten hoe! Kunnen fraaie woorden, kan het zoetgevooide gefluit van de vogelaar, ook maar het geringste veranderen aan daden die zijn voorafgegaan?

De heer Cool zei in de persconferentie: "Na alles wat er gebeurd is mochten wij geen bloempjes verwachten." ("Het Volk", 5 februari). Wat houdt die uitspraak ánders in dan de erkenning (achteraf, buiten de vergadering en buiten het gehoor van de arbeiders) dat de daden van de vakbeweging er niet naar geweest waren om de lof van de kompels te oogsten? Wat betekent dat anders dan de feitelijke erkenning, dat de vakbonden in de gegeven omstandigheden toch beslist n i e t aan de zijde van de arbeiders hadden gestaan?

"Wij mochten geen bloempjes verwachten", zei de heer Cool. "Wij krijgen nooit bloemen", voegde de heer Louis Major er aan toe. En dáárin had de heer Major gelijk. Bloemen, óntelbare bloemen, waren er te Zwartberg en Waterschei op de kisten van de vermoorde Jean Latós en de vermoorde Valère Scelp. Vakbondsbestuurders echter plegen niet als slachtoffers van het militaire geweld van het kapitaal te vallen. Vakbondsbestuurders sterven in bed. Wanneer zij dan vervolgens ter aarde worden besteld is er op zijn allerhoogst... een krans van de burgerlijke regering.

ARBEIDERS VERSLOEGEN DE RIJKSWACHT.

Toen op 17 december van het vorige jaar de voorgenomen mijnsluitingen in het Limburgse land bekend waren geworden, toen sprak in de gemeenteraad van Genk een verontwaardigd katholiek raadslid: "De actie (daartegen) zal gevoerd worden tot schietens toe!" Zijn voorspelling is letterlijk vervuld. Maar het is geenszins zo, dat de schietende Rijkswacht de actie van de arbeiders heeft onderdrukt. Voor de ganse proletarische klasse zijn de gebeurtenissen in het kolenbekken van Genk dáárom van zo veel betekenis, omdat de strijdende mijnwerkers erin zijn geslaagd de tegen hen optredende Rijkswacht te verslaan.

De nederlaag van de Rijkswacht, de zege van de arbeiders, zij blijken onmiskenbaar uit de verslaggeving van bladen als "Het Belang van Limburg" en "Het Volk". Wij citeren, zonder commentaar:

"Voor de Rijkswacht werd de toestand zo gespannen, dat zij verplicht werd zich terug te trekken" ("Het Belang van Limburg" 31 januari).

"De Rijkswacht zat op zeker ogenblik op de brug (het viaduct over de spoorlijn Hasselt-Eijsden in de Guillaume Lambertlaan tussen Zwartberg en Winterslag - red. D & G) ingesloten. Wat daar toen gebeurd is kan niet in detail beschreven worden, maar op zeker ogenblik werden drie schoten in de lucht gevuurd, wat olie op het vuur was. De Rijkswacht had toen al enkele gekwetsten en zat in zo'n benarde positie, dat de bevelvoerende officier vroeg of iemand uit de groep van betogende mijnwerkers wilde komen onderhandelen. Er trad "iemand" naar voren en het resultaat van deze besprekingen was, dat de Rijkswacht de gelegenheid werd geboden om zich terug te trekken. Die strategische terugtocht verliep niet erg ordevol; de

Rijkswacht moest zelfs 'n jeep en een truck achterlaten, waarin een tiental aangehouden manifestanten zat; de aangehouden werden bevrijd en de voertuigen in brand gestoken; zij brandden drie uren later nog...." ("Het Belang van Limburg", 31 januari).

"Ondertussen was ook nog een kleiner karavaan voertuigen van de Rijkswacht aangekomen, maar zodra de menigte dit in de gaten kreeg stormden enkele honderden mannen als briesende leeuwen er op af. De Rijkswacht zag ze komen en maakte rechtsomkeer, maar eer dit gebeurd was, waren de manifestanten al bij de voertuigen gekomen, werden ruiten kapotgeslagen, dekzeilen gescheurd en werd grote schade aan de auto's aangericht." ("Het Belang van Limburg", 31 januari.)

"Maandag 31 januari omstreeks 12 u. 30 stapte een groep van ongeveer 600 stakende mijnwerkers op naar de kolenmijn te Winterslag. Zij werden tegengehouden door de Rijkswacht. Daar de Rijkswachters slechts in klein getal de wacht hadden betrokken werden zij vlug onder de voet gelopen. De stakers zijn dan naar de kolenmijn van Waterschei getrokken. Langs een minder bekende weg en na de muur rond de mijninstallaties doorbroken te hebben, zijn zij erin geslaagd op het plein voor de mijn-schacht door te dringen. Zij bezetten de machinekamer en de elektrische centrale. Toen de Rijkswacht opnieuw in actie trad, werd zij eens te meer onder de voet gelopen." ("Het Volk", 1 februari.)

Het is deze afloop van wat "Het Belang van Limburg" (1 februari) een "kleine oorlog" heeft genoemd, die geleid heeft tot de aanvoer van versterkingen voor de Rijkswacht in de vorm van Mobiele Brigade en paratroepen. Tegen het klasse-geweld van de arbeiders was de Rijkswacht alléén niet opgewassen. "Het Belang van Limburg" schreef: "De omgeving van de mijn te Zwartberg leek op een slagveld. Dat is het ook geweest."

ACTIES VAN DE STAKERS TE OGPLABBEEK.

Van meet af aan was het optreden van de stakende arbeiders er op gericht hun actie krachtiger te maken door daaraan uitbreiding te geven. Al hun handelingen bedoelden dan ook de mijnen in de omtrek waar nog gewerkt werd tot stilstand te brengen, o.a. door het transport van werkwilligen te beletten. Zo is het ook gekomen tot de gebeurtenissen te Opglabbeek, een dorpje ongeveer 9 km ten noordoosten van Genk, waar zeer veel kompels uit de mijnen van Zwartberg, Winterslag en Waterschei woonachtig zijn.

Woensdag 2 februari lag te Opglabbeek het zwaartepunt van de actie. Het centrum van 't plaatsje werd door wegversperringen van de stakers volledig afgesloten; midden op straat werden grote vuren ontstoken, zoals eerder al te Zwartberg en te Waterschei geschied was. Men beoogde ermee het verkeer tot stilstand te brengen, zodat de autobussen, die voor het mijnwerkertransport zorgen, hun routes niet zouden kunnen maken. Een tiental autobussen van de mijnmaatschappijen of van de geregelde diensten werd aangehouden door de stakers, waarop de inzittende mijnwerkers moesten uitstappen.

De Rijkswacht verscheen en ruimde de versperringen op. Maar nauwelijks had zij haar hielen gelicht of de versperringen werden opnieuw aangebracht. Toen de avond was gevallen brandden er op de wegen rond Opglabbeeks centrum acht vuren, zó, dat het verkeer er onmogelijk was geworden.

Te 19.50 u. arriveerde er - zo bericht "Het Belang van Limburg" (3 februari) - "een eskadron van 120 Rijkswachters met jeeps, waterkanonnen en

gevechtswagens. De vuren werden door de waterkanonnen uitgespoten en via luidsprekers werden de aanwezigen aangemaand zich te verspreiden. Toen dat niet snel genoeg gebeurde greep de Rijkswacht zeer hardhandig in."

SAMENVATTING EN CONCLUSIES.

Op maandag 31 januari noemde "Het Belang van Limburg" de gebeurtenissen in het kolenbekken van Belgisch Limburg "min of meer een revolutie". De kompels van de mijn te Zwartberg, die alléén maar in actie waren gekomen om voor hun bestaanszekerheid te strijden, hebben van die woorden wellicht met enige verwondering kennis genomen. Maar wij zijn desondanks geneigd om hierin "Het Belang van Limburg" gelijk te geven.

Het "revolutionaire" van de situatie bestond hierin, dat de arbeiders geheel z e l f s t a n d i g streden, niet in de doeleinden, die zij zich stelden. Die doeleinden waren uiterst bescheiden. Zij streefden er niet eens naar de in het vooruitzicht gestelde mijnsluiting van het economisch programma te doen afvoeren; zij wensten alleen maar, dat de ontslagen zouden worden opgeschort en dat er 'n ándere regeling zou worden toegepast, waarbij voor de kompels éérst andere werkgelegenheid zou worden geschapen. En zij streefden eerst recht niet naar een omverwerping van de bestaande orde. Niettemin is de bestaande orde met het grootst mogelijke geweld tegen hen van leer getrokken. Dát is kenmerkend voor de huidige situatie in het kapitalisme, waarbij ook het geringste conflict tussen kapitaal en arbeid onmiddellijk het karakter krijgt van een conflict tussen de proletarische klasse en de burgerlijke staat.

"Revolutionair" werd de situatie natuurlijk ook op het moment, dat het machtsinstrument, waarvan de burgerlijke staat zich aanvankelijk bediende - de Rijkswacht - ontoereikend bleek om het élan van de strijdende mijnwerkers te breken. Op zo'n moment pleegt vaak genoeg de strijd van de arbeiders van karakter te veranderen. De gewijzigde situatie stelt ze voor nieuwe, aanvankelijk niet vermoede taken, de oorspronkelijke doeleinden worden wijder uitgezet, inplaats van datgene wat in den beginne wordt geëist komen nieuwe verlangens opeens naar voren, dat alles onder voorwaarde natuurlijk, dat aan de uitbreiding van de strijd, zowel in de breedte als in de diepte geen andere hinderpalen in de weg gesteld zijn. Maar dat was hier in Belgisch Limburg wél het geval door het optreden van de vakbeweging. De actie van de kompels van Zwartberg moest onvermijdelijk een beperkte actie blijven, toen de vakbonden er in slaagden een deel der mijnwerkers buiten het conflict te houden en aan het werk te doen blijven.

Niet dikwijls is de "breuk" tussen de stakers en de vakbeweging zo volledig geweest als tijdens dit arbeidersoptreden in 't kolenbekken van Genk, wat de vakbeweging, om haar positie en haar greep op de werkers te behouden er dan ook voor leugens over moge verkondigen.

Zij - de vakbeweging - heeft zich niet slechts er toe beperkt zich van de strijd te distancieren, zij heeft gedaan wat in haar vermogen lag om die strijd kapot te maken.

Op maandag 31 januari lanceert zij - na van het begin af aan intensief met de klassevijand te hebben geconfereerd - het bevel, dat de zitstaking moet worden opgeheven. Van enig overleg met de arbeiders zelf is daarbij geen sprake geweest. Een blad als "Het Volk" constateert zélf (Hasseltse editie, 3 februari) dat er pas op 2 februari (!) voor het eerst sprake was van enig contact tussen vakbondsbestuurders en stakers. Die constatering bewijst niet alléén, dat de oproep tot werkhervatting van maandag 31 januari 'n brutale poging is om geheel eenzijdig in de gebeurtenissen in te grijpen, zij onthult bovendien nogmaals de onwaarheid ener bewering als zouden

de bonden zich terstond aan het hoofd van de zit-staking hebben geplaatst.

Op het moment, dat zij dit doen, schermen de vakbonden met een "akkoord", dat tussen hen en het kolendirectorium tot stand gekomen is. Maar het is een "akkoord", dat buiten bemoeienis van de mijnwerkers bereikt is en dat door hen niet wordt aanvaard. Ze strijden dóór; ze plegen geweldadigheden tegen bestuurders, die bij de besprekingen te Hasselt zijn betrokken .

Dat "akkoord van Hasselt" heeft overigens ongeveer dezelfde strekking als het akkoord, dat ruim twee dagen later te Brussel met de regering tot stand komt. Dat is een merkwaardigheid, waarop achteraf niemand meer de opmerkzaamheid vestigt en die niemand poegt te verklaren. Het komt ook ongeveer overeen met de zeer beperkte doeleinden, die de kompels van Zwartberg zich van het begin af aan hebben gesteld. Wat mag er de oorzaak van zijn, dat het op maandag 31 januari n i e t , op de 4e februari daarentegen wél het einde van de strijd inluidt?

Moet de oorzaak van deze gang van zaken gezocht worden in de omstandigheid, dat te Hasselt het kolendirectorium bepaalde toezeggingen deed, in Brussel daarentegen de regering? Het kán een verklaring zijn. Maar wellicht is het ook zó geweest, dat de mijnwerkers uit het bekken van Genk, die zich kennelijk wel bewust waren van de geringe positieve betekenis der toezeggingen, aanvankelijk nog hoopten méér uit het vuur te kunnen slepen bij grotere machtsontplooiing, later echter beseften, dat zulks een ijdele hoop was, nadat de bonden eenmaal geslaagd waren in hun opzet de haard van het verzet zoveel mogelijk te localiseren.

Hoe het zij, één ding is duidelijk: wat het kolendirectorium éérst, de regering in een later stadium belooft tegenover vertegenwoordigers van de Belgische vakbeweging, dat is n i e t de vrucht van de onderhandelingsbekwaamheid der bestuurders, dat is het resultaat van een klassestrijd, die heel het land heeft geschokt en die de hopeloos verdeelde regering zelfs een ogenblik haar onderlinge verschillen doet vergeten om gemeenschappelijk "het gevaar" onder de ogen te zien, dat de burgerlijke orde van de kant der spontaan en zelfstandig strijdende arbeiders bedreigt.

Vanzelfsprekend heeft de vakbeweging, heeft de mijnwerkerscentrale - de katholieke zowel als de "moderne" - en hebben zelfs de vakbondsgedelegeerden onder de mijnwerkers, het achteraf zó voorgesteld alsof dát wat er bereikt werd op "hoog niveau" tot stand gebracht werd. Maar er is - buiten de zéér vakbondsgetrouwen en vakbonds-verblinden dan - geen arbeider in Belgisch Limburg, die het gelooft en die deze houding niet gekwalificeerd heeft op de enige wijze die zij verdient, namelijk als het pronken met andermans veren. Dáárin heeft de vakbeweging zich actiever getoond, dan waarin dan ook. Maar die houding, die bij tal van mijnwerkers die wij spraken, ergerenis genoeg verwekt heeft, verandert natuurlijk niets aan de werkelijke feiten. Wij vlijen ons met de hoop, die in bovenstaande beschouwing voldoende duidelijk te hebben geschetst.

=====

E E N " W I L D E " S O L I D A R I T E I S S T A K I N G I N
D E C O C K E R I L L - F A B R I E K T E S E R A I N G .

DE "WILDE" actie van de kompels daarvan - aanleiding gegeven tot een van de mijn Cockerill-Ougrée te Zwart- "wilde" solidariteitsstaking van het berg heeft - op ruim 50 km afstand ruim 10.000 man tellende personeel

van het hoogoven en staalbedrijf van Cockerill en Cockerill-Ougrée in het ten zuiden van Luik aan de Maas gelegen industriestadje Seraing.

Wij zijn er over ingelicht door een bij Cockerill werkende fabrieksarbeider, die ons eerst vertelde, dat de staking - die 24 uur heeft geduurd - niets te maken had met het feit, dat de Cockerill-fabrieken in Seraing en de mijn te Zwartberg toevalligerwijze tot één en hetzelfde concern behoorden.

"Dat maakt, zei hij, "voor de arbeiders niets uit. Wij zijn in staking gegaan, omdat wij de strijd van de Limburgse kompels als een deel van onze eigen strijd beschouwden."

Onze zegsman, met wie wij in een klein café'tje vlak naast de Cockerill-fabrieken hadden afgesproken en hebben zitten praten, vertelde ons voorts, dat de actie volkomen spontaan is geweest, dat de vakbonden er niet aan te pas zijn gekomen - "uiteraard niet", zegt hij - en dat in minder dan geen tijd het hele personeel van Cockerill uit de fabriek was ge-

stroomd.

Men is daarop, zo vernamen we verder, bij elkaar gebleven om in een indrukwekkende stoet door de straten van Seraing te trekken. Bij die demonstratie heeft zich geen enkel incident voorgedaan.

Onze zegsman vertelde ons voorts, dat de Cockerill-fabrieken niet het enige bedrijf waren, waarbij "wilde" solidariteitsacties hebben plaats gevonden. In het industriegebied van Luik zijn er nog ettelijke andere fabrieken geweest, waar de arbeiders uit sympathie met de Limburgse mijnwerkers korte tijd in staking zijn gegaan.

Het feit is vooral daarom zo interessant, omdat er het fabeltje door weerlegd wordt als zou dwars door 't conflict in het Genkse kolenbekken de tegenstelling tussen Vlamingen en Walen hebben gelopen. Onze Cockerillarbeider ontkende dat ten stelligste en beklemtoonde, dat men de acties in Limburg en in het Luikse als één stuk strijd van de Belgische arbeiders moest zien.

+++++

OOK IN LIMBURG BEPAALDE HET MAATSCHAPPELIJK ZIJN HET BEWUSTZIJN.

JARENLANG heeft het Belgische Kempenland en heeft ook de Belgische provincie Limburg de naam gehad van de rustigste streek van geheel het land te zijn. Luttele jaren geleden nog maar, toen in het Luikse en in gans Wallonië, in de beide Vlaanderen en in Brabant de enorme stakingen tegen de "eenheidswet" van de toenmalige premier Gaston Eyskens uitbraken, was Limburg een toonbeeld van rust en de troost van alles en iedereen, die gehecht was aan de bestaande orde en het traditionele geloof.

"In Belgisch Limburg", zo vertelde ons een bewoner van dit gebied, "hebben de kapitalisten van oudsher het volk arm gehouden, terwijl de geestelijkheid zich tot het uiterste inspande om het dóm te houden."

Dat dit beeld van Belgisch Limburg zo lang, ofschoon nooit helemaal, geklopt heeft met de werkelijkheid is ongetwijfeld een gevolg van twee omstandigheden: ten eerste de omstandigheid, dat het kapitalisme, dat wil zeggen de moderne industrie er jonger is dan elders in het land en veel korter dan in Wallonië of Vlaanderen de gelegenheid heeft gehad om in te werken op de geesten of taaie (agrarische) tradities aan te tasten.

De tweede omstandigheid, die daar nog bij komt is, dat de industriële ontwikkeling er bijzonder eenzijdig is geweest. Jarenlang en nog steeds is de kolenwinning er praktisch de enige tak van nijverheid geweest en de mijnwerker, die er zijn brood in verdiende behoort nu eenmaal - in vergelijking met de status van andere loonarbeiders - tot de best betaalde categorieën.

Waarschijnlijk spelen naast deze twee omstandigheden nog diverse an-

dere factoren een rol, zoals bijvoorbeeld de onder mijnwerkers erg sterke groepssamenhang, de grote invloed van de organisaties als 'n gevolg daarvan en als konsekwentie daarvan **dan weer** het feit, dat de vakbondsmythe en de vakbondstraditie, juist onder hen sterker is dan bij sommige andere groepen van werkers.

Naarmate de technische en maatschappelijke ontwikkeling voortschreed evenwel bleken tradities en verhoudingen van weleer toch in genendele opgewassen tegen de invloed van het moderne kapitalisme op de geesten. Naarmate de mijnarbeid industriëler, dat wil zeggen: méér gemechaniseerd werd, naarmate ook de door het industriële bedrijfsleven geschapen behoeften toenamen, in die mate kwam ook het gedragspatroon van de kompels meer en meer overeen met dat van andere groepen proletariërs. In dezelfde mate werd de rust en de bedaardheid van de Limburger hoe langer hoe meer een sprookje.

De (kolen) industrie in het katholieke Limburg heeft niet de uitbuiting christelijk gemaakt, maar heeft ertoe geleid, dat de braaf katholieke arbeiders zich vóór alles uitbuitingsobjecten gingen voelen en zich als zodanig gingen gedragen.

Wij spraken in een klein café in het mijnwerkersgehuchtje Zwartberg een ingezetene van de streek, die de verandering voor zijn ogen had zien voltrekken, voor wie ze een onmiskenbaar feit was, al meende hij dan zich over dat feit luide te moeten beklagen. "Wat we nu hier

beleefd hebben", zo hoorden we hem zeggen, "heb ik al lang zien aankomen. De Limburger is niet meer de Limburger van voorheen. Wat er gebeurd is verbaast mij niets. Ik heb al lang één gestadige verandering in de mentaliteit waar genomen. Onze arbeidersbevolking lijkt in niets meer op de arbeidersbevolking die Limburg eens gekend heeft ook al bestaat zij dan veelal uit dezelfde mensen."

De brave burger, die duidelijk met veel weemoed aan het verleden teruggedacht, had, zijn conservatieve instelling ten spijt, een scherpere blik voor de realiteit dan de gouverneur van de provincie of de redactie van het katholieke dagblad "Het Belang van Limburg", die beiden niet moe werden aan het lang verstoorde sprookje van "de rustige Limburger" te appeleren. Dat hun oproepen geen enkel succes opleverden, dat zij roependen bleven in de woestijn van schoorstenen en schachtwielen van het zwarte land, dat is, hoe vreemd dat de roependen wellicht ook in de oren zal klinken, niet aan vréemde invloeden of elementen van buitenaf te wijten (of te danken, al naar gelang men het van eigen standpunt uit bekijkt) maar juist aan die schachtwielen en schoorstenen, die weliswaar dode dingen, maar niettemin de duidelijke symbolen van bepaalde menselijke (want maatschappelijke) verhoudingen zijn.

Ook in Limburg heeft het maatschappelijk zijn het bewustzijn bepaald; zélf s het bewustzijn (min of meer) van de kleine winkeliertjes en van de pastoors.

=====

P R O T E S T S T A K I N G .

Vlak voor het draaien van dit nummer lazen we in het "Algemeen Dagblad" van 9 maart, dat op dinsdag 8 maart de mijnwerkers van de mijn te Zwartberg een uur hebben gestaakt als protest tegen de gerechtelijke vervolgingen van stakers van enkele weken geleden. Zij eisen dat deze vervolgingen worden stopgezet en dat de houding van de mijndirectie jegens het "comité van goede wil" verandert.

=====